

Päihdelääketieteen yhdistys ry

Finnish Society of Addiction Medicine

3.5.2022

Toimintakertomus toimintavuodelta 2021-2022

Toimintavuosi 5/2021-5/2022 oli Päihdelääketieteen yhdistyksen 42. toimintavuosi. Päihdelääketieteen yhdistyksen jäsenmäärä oli 5/22 Lääkäriliiton ylläpitämän jäsenrekisterin mukaan 327 jäsentä.

Toimintakauden aikana uusia jäseniä yhdistykseen liittyi 33 ja eroanomuksen jätti 2 jäsentä. Jäsenmaksu pysyi ennallaan ollen 50 euroa. Eläkeläiset päätettiin vuosikokouksessa 2021 vapauttaa jäsenmaksusta.

Päihdelääketieteen yhdistyksen hallitus toimintakaudeksi 2021 - 2022 valittiin 17.5.2021 pidetyssä vuosikokouksessa. Hallituksen ovat muodostaneet puheenjohtaja Jonna Levola, varapuheenjohtaja Margareeta Häkkinen, sihteeri Marianne Hellsten, varainhoitaja Petri Kylmänen (päihdehoitotyön asiantuntijaryhmä) ja jäsenet Solja Niemelä (erityispätevyystoimikunta), Harri Seppälä ja (koulutusvaliokunta) ja Pinne Väänänen. Hallituksen varajäseninä ovat toimineet Pilvi Cornet ja Pekka Laine. Hallituksen kokoonpanossa on pyritty aiempaan tapaan huomioimaan kokemus Päihdelääketieteen yhdistyksen muussa toiminnassa ja edustus myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. Hallitus kokoontui vuosikokouksen jälkeen yhteensä 10 kertaa. Hallituksen kokoukset pidettiin pandemiatilanteen vuoksi edelleen etäkokouksina.

Hallitus on edelleen jatkanut ulkopuolisen teknisen sihteerin työpanoksen käyttämistä mm. liittyen Päihdelääketieteen päivien järjestelyihin. Kirjanpito ja tilinpäätökseen liittyvät dokumentit on arkistoitu yhdistyksen ja tilitoimiston käyttämään sähköiseen arkistoon, myös kokouspöytäkirjat ja dokumentointi on arkistoitu sähköisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Yhdistyksen nettisivujen laajentamistyö on käynnistynyt ja jatkossa tavoitteena on arkistoida tietoturvallisesti pilvipalveluun kokouspöytäkirjat ja muut tarvittavat dokumentit. Teknisellä sihteerillä on merkittävä rooli nettisivujen kehittämisessä palvelemaan paremmin yhdistyksen hallituksen, eri toimielinten ja jäsenten tarpeita.

Päihdelääketieteen päivät järjestettiin 3.-4.3.2022 hybridimuotoisena. Teemana 2022 päivillä olivat Lääkeriippuvuudet sekä Päihteet ja seksi. Yhteistyötahot järjestivät molempina päivinä lounassymposiumit, jotka ovat myös saavuttaneet runsaslukuisan osallistujajoukon. Hyvä yleisömenestys ja näytteilleasettajien yhteistyö yhdessä lounassymposiumeiden kanssa on viime vuosina aiheuttanut sen, että Päihdelääketieteen päivät ovat tuottaneet vähintään tavoitellun nollatuloksen budjetin osalta. Päihdelääketieteen päivien osallistujamäärien kasvun jatkuessa ei enää nykyinen talkootoiminta yksistään järjestelyihin tule riittämään.

Vuoden 2022 päivillä yhdistyksen hallitus palkitsi vuoden 2021 päihdelääkärinä Antti Mikkosen. Vuoden päihdesairaanhoidtajaksi nimettiin Sonja Eerola. Vuoden parhaan päihdelääketieteen alan väitöskirjan

palkinnon sai terveystieteiden maisteri Elina Rautiainen väitöskirjastaan ”Health service use, care costs, and associated care outcomes of patients with alcohol use disorder in North Karelia, Finland: A register-based study” ja syventävien opintojen palkinto myönnettiin lääketieteen kandidaatti Neea Fältbergille artikkelistaan Buprenorphine-Naloxone abuse among Participants in the needle exchange programme. A Finnish Time-Trend Study from 2008 to 2018.

Yhdistyksen vuosikokous järjestettiin ensimmäisen kerran virtuaalisena 18.5.2021 ja edellisen vuosikokouksen päätöksellä toukokuussa, kun vuosikokous aiemmin on pidetty maaliskuussa Päihdelääketieteen päivien yhteydessä. Vuosikokouksessa hyväksyttiin sääntömuutoksia. Hallituksen esityksestä eläkeläiset vapautettiin yhdistyksen jäsenmaksusta (§5 jäsenmaksu) ja jatkossa sihteerin lisäksi myös yhdistyksen varainhoitaja voi olla hallituksen ulkopuolinen henkilö (§11 hallitus). Kunniajäseniä ei vuosikokouksessa valittu. Vuosikokouksen yhteydessä kuultiin vuoden 2020 päihdelääkäri Helena Vorman juhlaluento.

Toimintavuoden aikana kansainvälinen koulutustoiminta on hieman vilkastunut ja yhdistys jakoi apurahoja toimintavuoden aikana neljälle henkilölle. Hallitus on pohtinut apurahojen vähäisiä hakijamääriä ja yhdistysaktiivien osuutta hakijoissa. Hallitus päätti tuoda apurahojen jakamisen periaatteet vuosikokouksen käsitteilyyn.

Päihdelääketieteen yhdistys kuuluu PÄIVYT verkostoon, jossa yhdistyksen edustajana ja yhteyshenkilönä on toiminut Jonna Levola. Yhdistys kuuluu myös eurooppalaiseen päihdelääketieteen yhdistysten järjestö EUFASIin (European Federation of Addiction Societies), jonka vuosikokoukseen osallistui hallituksen puheenjohtaja Jonna Levola 6/2021. Päihdelääketieteen yhdistys ry on ISAMin (International Society of Addiction Medicine) yhteistyöjärjestö, mutta ei virallinen jäsenjärjestö. Hallituksen puheenjohtaja osallistui kutsusta videotervehdyksen muodossa 10/2021 Norjan sisarjärjestön vuosipäiville.

Aiempien vuosien tapaan hallitustyöstä valtaosa suuntautui vuosittaisten Päihdelääketieteen päivien valmisteluun kuitenkin siten, että koulutusvaliokunnalla on järjestelyissä merkittävä rooli. Hallitus pyrki aktiivisuuteen päihdelääketieteen saralla. Hallitus teki jäsenistölleen kyselyn koskien lakiesitystä kiireettömän hoidon hoitotakuuta riippuvuussairauksien osalta, jonka perusteella muodostettiin yhdistyksen kannanotto. Päihdelääketieteen yhdistys oli aloitteen tekijänä rahapeli-riippuvuutta käsittelevän Käypä hoito -työn käynnistämiseen. Yhdistys esitti Käypä hoitotyöryhmän puheenjohtajaksi prof. emer. Hannua Alhoa, jonka johdolla työskentely on toimintavuoden aikana käynnistynyt.

Päihdelääketieteen yhdistyksen edustajana kansallisessa opioidikorvaushoidon laaturekisterin suunnittelussa oli Jonna Levola. Laaturekisterin pilotointi käynnistyi toimintavuoden aikana HUS Riippuvuuspsykiatrialla.

Opioidikorvaushoidon valtakunnallisen hoitosuosituksen työstämistä on jatkettu edelleen kuluvana toimintavuotena. Työryhmän puheenjohtajana toimii hallituksesta Margareeta Häkkinen ja tämän lisäksi työryhmään kuuluu 14 kokenutta korvaushoitotyön asiantuntijaa, lääkäreitä, hoitajia ja sosiaalialan edustajia eri puolilta Suomea. Tavoitteena on laatia valtakunnalliset hyvän korvaushoidon raamit ja jalkauttaa ne joka puolelle Suomea, jotta korvaushoidon toteutuksesta saadaan alueellisesti tasavertaisempaa ja se perustuu parhaaseen mahdolliseen käytettävissä olevaan tietoon hyvistä hoitokäytännöistä.

Päihdelääketieteen yhdistys osallistui toimintavuoden aikana kahdesti toteutettuun ehkäisevään päihdetyön piiriin kuuluvaan ”Voimaa ennaltaehkäisyyn” koulutuskokonaisuuteen HY+ kanssa yhteistyössä. Kohderyhmänä olivat perus- ja toiseen asteen opettajat. Yhdistyksestä koulutukseen osallistuivat suunnittelun ja toteutuksen osalta hallituksen puheenjohtaja Jonna Levola ja sihteeri Marianne Hellsten.

Yhdistyksen talousarvio tehtiin kalenterivuosille 2021 ja 2022 ja käsiteltiin vuosikokouksessa 18.5.2021. Yhdistyksen talousarvio vuodelle 2021 oli laadittu tappiolliseksi, arvio oli -15.000 €. Arvion taustalla oli tarkoitus käyttää yhdistyksen varoja yhdistyksen jäsenistön hyväksi. Vuoden 2021 tulos taseessa oli kuitenkin 14.700 €. Positiiviseen tulokseen vaikuttivat mm. Päihdelääketieteenpäivien tulos ja toimintasuunnitelmaan kirjattujen toimintojen muutokset koronatilanteen takia; matka-apurahoja ei haettu ja työryhmien kokouskulut olivat arvioituja pienemmät. Päihdelääketieteen yhdistys käyttää varojaan sääntöjen mukaisesti päihdelääketiedettä edistävään toimintaan eri muodoissa. Yhdistyksen tilitoimistona on FaktaCount Oy ja toiminnantarkastajana Anne Rantanen.

Erityispätevyystoimikunta

Erityispätevyystoimikunnan kokoonpano toimintavuoden 2021-22 aikana:

LT, dos, el Solja Niemelä, toimikunnan pj, (psykiatria; apulaisprofessori TY, ylilääkäri TYKS)
LT, el Jonna Levola, toimikunnan sihteeri (psykiatria; kliininen opettaja HY, ayl HUS Psykiatria)
LL, el Ulla Alanen (yleislääketiede; Porvoon kaupunki ja Addiktum Oy)
LL, el Tarja Hietala (nuorisopsykiatria, nuorisolääketiede, yleisairaалapsykiatria; oyl Kymsote)
LKT, el Margareeta Häkkinen (oikeuskemia ja terveydenhuolto; yl A-klinikka Oy ja yl THL)
LT, dos, el Kalle Jokelainen (sisätaudit, gastroenterologia; ol HUS)
LL, el Kaisa Luoto (psykiatria; TAYS ja Tampereen yliopisto)
LL, el Hannu Pentikäinen (yleislääketiede; alueyl Addiktum Oy)
LL, el Ilkka Pieninkeroinen (neurologia; yl Kymsote), jäi pois vuoden 2022 alusta eläköitymisen myötä
LL, el Jeppe Snell (psykiatria, TYKS Riippuvuuspsykiatria)

Erityispätevyystoimikunta kokoontui toimintakauden aikana yhteensä neljä kertaa. Kahdessa varsinaisessa kokouksessa (14.10.2021 ja 25.3.2022) käsiteltiin ilmoittautumiset koulutusohjelmaan sekä myönnettävät erityispätevyydet. Lisäksi pidettiin kaksi työkokousta etäyhteyksin/hybridinä (3.9.2021 ja 18.2.2022). Työkokouksissa työstiin yhdessä tiedolliseen osaamiseen liittyvää ydinainesanalyyysiä ja tulevaa nettisivuston uudistusta, joka tulee muuttamaan olennaisella tavalla erityispätevyyden hakuprosessia. Ydinainesanalyysi valmistui tammikuussa 2022.

Erityispätevyyshakemusmäärän ja niiden käsittelyyn liittyvän työmäärän lisääntyneenä merkittävästi toimintakauden aikana otettiin käyttöön hakemusten käsittelyyn liittyvä kiertävä käsittelyvuoro sekä palkkiokäytäntö: 100 €/hakemus maksetaan sekä hakemuksen käsittelijälle että toimikunnan sihteerille.

Erityispätevöityjille, heidän ohjaajilleen ja ohjaamisesta kiinnostuneille järjestettiin webinaari ”Ydinainesanalyysi tulee, oletko valmis” 1.10.2021 klo 12.30-15.30. Teemana oli ydinainesanalyysi ja erityispätevöityjien lähiohjaus.

Webinaarin ohjelma:

12.30-12.45	Päivän avaus ja esittäytymiset
12.45 – 13.45	Lähiohjauksen hyvät toimintamallit Erityispätevöityjien kommentit, Vastuu/lähikouluttajien kommentit Keskustelua
13.45-14.00	Tauko
14.00 – 14.30	Ydinainesanalyysi osaamisen työkaluna: Valmistelussa olevan ydinainesanalyysin esittely Erityispätevöityjien kommentit, Vastuu/lähikouluttajien kommentit
14.30-15.00	Keskustelua Teams-ryhmissä: ideointia käytännön toteutukseen
15.00-15.30	Koonti
15.30	Päivän lopetus

Erityispätevyystoimikunnan sihteeri Jonna Levola vastasi myös Lääkäriliiton kyselyyn pätevöitymisen käytännön organisoinnista sekä osallistui Lääkäriliiton järjestämään erityispätevyysohjelmien kehittämispäivään.

Erityispätevyydententti järjestetään toimivuonna 2021-22 6.5.2022 ja siihen on ilmoittautunut yhteensä 8 tenttijää. Vuonna 2021 tentti järjestettiin 7.5.2021 ja siihen osallistuneista 10/11 suoritti tentin hyväksytyksi.

Toimintavuoden aikana koulutusohjelmaan ilmoittautui yhteensä 16 lääkäriä. Kaikkiaan kahdeksalle lääkärille myönnettiin päihdelääketieteen erityispätevyys (Tuomo Ketomäki, Maria Pohjanmies, Sara Ashorn, Liis Iiskola, Markku Kero, Antti Martikainen, Oskari Ventilä, Merja Syrjämäki). Lääkäriliiton ylläpitämän tilaston mukaan 3/2022 päihdelääketieteen erityispätevyys oli myönnetty yhteensä 152 lääkärille.

Erityispätevöityjien toimikunta

Erityispätevöityjien oma toimikunta aloitti toimintansa marraskuussa -20 ja on pyrkinyt laajentamaan toimintaansa ja tavoittamaan kattavammin erityispätevöityjiä. Toimikunnan aloitteesta käynnistyi keväällä 2022 erityispätevöityjien yhteinen keskustelu- ja koulutusfoorumi kerran kuukaudessa. Foorumin tavoitteena on verkostoitua, jakaa hyvä käytäntöjä ja toimintamalleja, sekä tukea erityispätevöityjiä työssään.

Koulutusvaliokunta

Koulutusvaliokunnan ensisijaisiin tehtäviin on kuulunut Päihdelääketieteen päivien ohjelman rakentaminen yhdessä hallituksen kanssa sekä torstaikoulutusten järjestäminen.

Koulutusvaliokuntaan kuluneella kaudella kuuluivat Irja Hemmilä, Seppo Kaskinen, Marianne Hellsten, Ulla Alanen, Petri Kylmänen, Hanna Ryyänen, Samuel Guillaume ja Harri Seppälä (pj). Jäsenet edustavat eri ammattiryhmiä sekä eri organisaatioita.

Koulutusvaliokunta kokoontui etäkokousten muodossa aikavälillä 5/-21 – 4/-22 yhteensä 10 kertaa.

Lääkäripäivillä 2022 järjestettiin 26.1.2022 päihdelääketieteen kurssi otsikolla ”Bentsodiatsepiinien väärinkäyttö – ahdistaaako lääkäriä vai potilasta?”. Kurssi koostui kuudesta 30 min esityksestä ja sen puheenjohtajana ja yhteyshenkilönä toimi koulutusvaliokunnan edellinen puheenjohtaja Margareeta Häkkinen.

Torstaikoulutukset on järjestetty etäkoulutuksina kerran kuukaudessa, pääsääntöisesti kunkin kuun ensimmäisenä torstaina klo 14-16. Syyskaudella -21 koulutuksia oli neljä ja kevätkaudelle -22 suunniteltiin kuusi koulutusta.

Torstaikoulutusten tekninen toteutus on vuosien ajan toiminut A-klinikkasäätiön/A-klinikka Oy:n it-alustalla. Systeemiä haluttiin yksinkertaistaa ja 1/-22 alkaen koulutukset on toteutettu Teams/Zoom -kokouksina. Vanhat koulutustallenteet on siirretty soveltuvin osin Pälyn verkkosivujen jäsenosioon. Samalla on kehitetty osallistumistodistusten lähettämisen automatisointia, miltä osin työ on vielä osittain kesken. Yhdistyksen verkkosivujen uudistaminen ja uusien toimintojen käyttöönotto jatkuvat vielä loppukevään -22 aikana.

Päihdehoitotyön asiantuntijaryhmä ja sairaanhoitajat

Päihdehoitotyön asiantuntijaryhmän kokoontumiset toteutettiin etätilaisuuksina ja tapaamisia on suunnitellun yhdeksän sijasta neljä. Työryhmästä oli edustus hallituksessa ja koulutusvaliokunnassa, lisäksi toimitsijatehtävissä Päihdelääketieteenpäivillä 2022. Asiantuntijaryhmä esitti vuoden 2022 päihdesairaanhoitajatunnustuksen saajaksi Sonja Eerolan (KymSote) ja hän sai myös kutsun ryhmän työskentelyyn. Sairaanhoitajien postitusryhmässä on lähes 200 henkilöä, joista osa on myös liittynyt yhdistyksen jäseneksi.

Päihdehoitotyö vaikuttavan kehittämisen askelmerkit- valmennusohjelman opintoryhmien osalta yhteistyö jatkui Verutumin (koulutuksen järjestäjä) kanssa ja ryhmiä on käynnistetty 5/2022 mennessä jo 10.

Akavan sairaanhoitajat Taja ry:n kanssa yhteistyötä toteutettiin lehtiartikkeilla, blogeilla ja lisäksi Taja ry on sitoutunut vuoden päihdesairaanhoitajan tunnustuksen rahoittajaksi. Webinaariyhteistyötä ei päästy vielä toteuttamaan.

Päihdehoitotyön asiantuntijaryhmästä oli toimijoita mukana Addiktumin Valtakunnallisissa PÄIHTEET JA HOITOTYÖ sekä VALTAKUNNALLISET KORVAUSHOITOPÄIVÄT toteutuksissa.

Päihdehoitotyön asiantuntijaryhmän pj oli mukana STM:n Terveystieteiden ammattihenkilöiden neuvottelukunnan hoitotyön jaoston työssä. Työskentelyn tuloksena julkaistiin mielenterveys- ja päihdetyön erikoisan osaamiskuvaus liittyen sairaanhoitajien koulutukseen (STM suositus).

Ryhmästä osallistutaan yhdistyksen hallitustyöhön ja koulutusvaliokuntaan sekä sometiedotukseen.